Gemeente Borne

Raadsmemo

Nummer
24int05936

aan	Van	Opsteller	datum
Gemeenteraad Borne	College van B en W	M. Boone	17-12-2024

betreft
Heroverweging rookverbod in de APV en rookvrije zones

Portefeuillehouder
Burg. Pierik

Argumentatie voor aanbieding memo aan de gemeenteraad:
Een eventuele wijziging van de APV m.b.t. het al dan niet intrekken van het rookverbod dient besproken te worden in de raad.

Geachte raadsleden,

U was toegezegd dat u voor eind 2024 zou worden geïnformeerd over de stand van zaken rondom het rookverbod. In deze memo wordt u meegenomen in de ontwikkelingen van het afgelopen jaar en de ambtelijke en bestuurlijke overwegingen. U wordt gevraagd om in de beeldvormende commissievergadering van 14 januari 2025 verder in gesprek te gaan over de uitvoering van het amendement. Overal waar roken staat, wordt ook vapen, elektronisch roken, bedoeld.

1. Aanleiding en context
Op 19 december 2023 heeft uw raad het amendement (24bij00208) aangenomen, waarin een nieuw artikel in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) werd opgenomen ter invoering van een rookverbod op bepaalde openbare plaatsen en in zones rondom sport- en speelplekken, scholen en overheidsgebouwen . Daarmee beoogde de raad enerzijds de gezondheid van met name kwetsbare groepen, zoals kinderen en jongeren, te beschermen en anderzijds een bijdrage te leveren aan een schoon en veilig openbaar domein.
In de loop van 2024 is ambtelijk gestart met de planvorming en praktische uitwerking van deze nieuwe bepaling. Tijdens dit proces zijn meerdere knelpunten en overwegingen naar boven gekomen. Tevens hebben zich intussen landelijke ontwikkelingen voorgedaan – zoals de verdere uitrol van het Nationaal Preventieakkoord – die de positie van gemeentelijke aanvullende regelgeving relativeren en in sommige gevallen zelfs overlappen.

De vraag rijst nu of het vasthouden aan een formeel, juridisch afdwingbaar rookverbod in onze lokale regelgeving – met alle uitvoeringstechnische en handhavingsmatige consequenties van dien – de meest wenselijke weg is. Alternatief zou kunnen zijn om meer in te zetten op informele maatregelen, zoals rookvrije zones, en een sterkere nadruk te leggen op preventie, bewustwording en maatschappelijke draagvlakvorming. Omdat dit onderwerp directe impact heeft op de leefomgeving, gezondheid en

gemeentelijke handhaving, willen wij tijdens de beeldvormende commissievergadering met u van gedachten wisselen over de gewenste koers.

2. Juridische en beleidsmatige kaders
De bevoegdheid tot het vaststellen van de APV is gebaseerd op artikel 149 van de Gemeentewet. De APV wordt gebruikt om lokale belangen te beschermen en regelen, mits dit niet in strijd is met hogere regelgeving en aansluit op een duidelijk gemeentelijk belang. De Tabaks- en rookwarenwet, alsmede de daaruit voortvloeiende lagere regelgeving, biedt een bovenlokaal juridisch kader dat roken in en rond publieke gebouwen en terreinen al vergaand reguleert. Zo geldt sinds 2020 op alle schoolterreinen een rookverbod vanuit de Tabaks- en rookwarenwet. Vanaf 1-1-2025 zijn alle speelterreinen op grond van het Nationaal Preventieakkoord rookvrij. Hiermee wordt niet beoogd dat er een rookverbod is op alle openbare speelterreinen.

3. Overwegingen bij het invoeren en handhaven van een rookverbod
Handhaving en bestuurslast:
Een rookverbod in de APV creëert een beginselplicht tot handhaven. Dit vraagt om extra inzet van boa's, duidelijke (en handhaafbare) criteria en regelmatig toezicht, zeker als er sprake is van afstandsbepalingen (bijvoorbeeld 20 meter rondom speelterreinen). Deze criteria zijn in de praktijk lastig te operationaliseren. Het is immers niet eenvoudig om ter plaatse vast te stellen of iemand zich binnen een bepaalde straal bevindt, en om vervolgens overtuigend bewijs van overtredingen te leveren.
Dit leidt tot een verhoogde druk op de handhavingscapaciteit, waar al schaarste bestaat. Er moet niet alleen in formatie worden voorzien, maar ook in training, communicatie naar inwoners, en in de ontwikkeling van protocollen die rechtszekerheid en zorgvuldig optreden waarborgen.

4. Financiële en praktische uitvoeringsaspecten
We kennen in Borne 105 speellocaties in de openbare ruimte. Deze speellocaties hebben soms een duidelijke ingang, in andere gevallen is de locatie op een open terrein. Sommige speellocaties liggen aan een stoep, andere zijn gesitueerd in het grasveld. Afhankelijk van de situatie is het gewenst om één of meerdere borden te plaatsen of voor een één of meerdere stoeptegels te kiezen. Ook zijn er speelvoorzieningen in een park of routevorm. Daarnaast zijn er nog 17 speellocaties op open grasvelden of sportroutes, waarvoor bepaald dient te worden op welke wijze hier signalering kan plaatsvinden.

Samen met Twente Milieu is gekeken op welke wijze eventuele bebording kan worden aangebracht bij de speellocaties. Het betreft de eenmalige kosten van de aanschaf van borden en de installatie daarvan (voorlopige inschatting is ongeveer € 70.000). Naast deze eenmalige kosten zijn er ook jaarlijkse kosten voor het onderhoud van de borden. Eventuele kosten voor vernieling en vandalisme zijn niet op voorhand in te schatten.

Het plaatsen van meer borden druist in tegen de wens om juist minder borden te plaatsen. Borden roepen een visuele interpretatie op van de buitenruime, voorkeur is daarom om minder borden toe te passen.

5. Overwegingen bij het inzetten op rookvrije zones en preventie
Positieve gedragsbeïnvloeding in plaats van afdwingbare repressie:
Het instrument 'rookvrije zone' (bijvoorbeeld rond gemeentelijke gebouwen, sportvelden en speelplekken) kan informeler worden ingezet. Zo kan de gemeente door communicatiemiddelen, subtiele markeringen (bijv. een stoeptegel met rookvrij-symbool) en afspraken met maatschappelijke partners een sociale norm creëren die roken ontmoedigt, zonder direct strafrechtelijk te handhaven.
Deze aanpak sluit aan bij de huidige tendens in het gezondheidsbeleid en positieve gezondheid: van dwingend naar faciliterend, van verbieden naar stimuleren. Het idee is dat inwoners, organisaties en

bezoekers elkaar aanspreken op ongewenst gedrag, waarbij de gemeente meer als stimulator en voorlichter optreedt dan als handhaver.

6. Lagere (financiële) drempels en meer flexibiliteit
Door minder formele en verplichtende middelen in te zetten, blijven de kosten voor personele inzet beheersbaar. Er is minder noodzaak tot uniforme bebording en intensieve handhaving. Bovendien kan per locatie maatwerk worden geleverd: voor een prominente plek (bijv. bij het gemeentehuis) kan een duidelijke markering worden aangebracht, terwijl bij een kleinschalige speelvoorziening een stoeptegel of informatie via buurtcommunicatie volstaat.
De nadruk komt te liggen op bewustwording, educatie en het creëren van draagvlak, wat zowel financieel als organisatorisch minder belastend is.

7. Aansluiting bij bestaande programma's en netwerken
Een rookvrije omgeving draagt bij aan de gezondheid van inwoners en biedt vele voordelen, dat staat buiten kijf. De inzet op rookvrije zones sluit goed aan op reeds bestaand beleid en uitvoering, zoals preventie in het sociaal domein, het plan van aanpak voor GALA: Borne Gezond, JOGG (gezonde jeugd, gezonde toekomst), Kansrijke Start en het Regioplan Twentse Koers en het regionale visiedocument 'Een gezonde toekomst voor Twente, langjarig programma 2019-2030'. Deze programma's hebben als doel om op een positieve en integrale manier gezondheid te bevorderen met de nadruk op positieve gezondheid, eigen regie en normaliseren en accepteren. Door rookvrije zones te integreren in deze trajecten, ontstaat een consistente preventieve infrastructuur met lokale partners, inwoners en organisaties.

8. Sociale cohesie
In Borne streven we naar een gezonde en veilige buitenruimte die spelen, bewegen en ontmoeten stimuleert. Sociale cohesie is daarbij van groot belang. Een aantrekkelijke buitenruimte met zitplekken, groen en speelruimte biedt de mogelijkheid voor mensen om samen te komen. Door ontmoeten in een rookvrije omgeving te stimuleren, wordt steeds vanzelfsprekender dat roken niet bij die ontmoeting hoort. Hiervoor is gerichte communicatie, positieve framing ('gezonde ontmoeting' in plaats van 'verboden te roken') en een aantrekkelijke inclusieve inrichting van de buitenruimte nodig.

Op sommige plekken in Borne wordt 'sociaal roken' gedoogd, zoals bij de POP's (pilot ontmoetingsplekken). Hierbij is het betrekken van mensen, aantrekkelijke alternatieven en een fasegerichte aanpak belangrijk. Door ontmoeting aantrekkelijker te maken in een rookvrije setting en tegelijkertijd begrip te tonen voor de gewoonten van rokers, kunnen doelstellingen in balans gebracht worden. Dit vraagt om een mix van infrastructuur, bewustwording en geleidelijke verandering.

9. Vraagpunten ter bespreking in de beeldvormende commissievergadering
Graag gaan we met u in gesprek over de volgende thema's:

Keuze voor een instrumentarium:
Steunt u als raad de koers van het inzetten op rookvrije zones in plaats van een formeel rookverbod in de APV en handhaving? Ziet u mogelijkheden om over te schakelen naar een informele en preventiegerichte aanpak via rookvrije zones?

Doelgroepen en prioritaire locaties:
Indien gekozen wordt voor rookvrije zones: bent u het eens met de door u eerder gedefinieerde ruimtes en zones nabij sport- en speelterreinen, scholen en overheidsgebouwen?

10. Vervolgstappen
Op basis van de uitwisseling tijdens de beeldvormende commissievergadering op 14 januari 2025 zullen wij, als college, een nadere uitwerking voorbereiden. Deze uitwerking kan uiteindelijk leiden tot een raadsvoorstel dat u in staat stelt formeel te besluiten over het schrappen, aanpassen of behouden van de APV-bepaling inzake het rookverbod, en over de eventuele invoering van rookvrije zones met bijbehorende communicatieve en preventieve maatregelen.

Het is onze intentie om met uw input tot een heldere, uitvoerbare en maatschappelijk gedragen koers te komen. Een aanpak die recht doet aan de ambitie om een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving te creëren die uitnodigt tot spelen, bewegen en ontmoeten, zonder disproportionele lasten voor handhaving en zonder onnodige juridische complicaties.